

Dilluns a 25 de dezembre, dia de la Nativitat del Senyor, comença lo any 1607, segons lo compte català just a la Constitució de Catalunya.

Item dit dia morí en Barcelona don Jaume Franquesa, balle general de Catalunya. Aportaren lo seu cos a Igualada de hont era natural. Acompanyant-lo lo doctor micer [...] Pons de Montclar, abbat de Ripoll ab molts cavallers deutes del difunct y molts endolats que pagava la ballia y setze frares de Sant Francesch.

Item dit dia en Madrid *vide* a 19 de janer.

Dimechres a 3 me n'aní de Castelló de Empúries a Barcelona per convalescència de la malaltia que des dels primers de setembre me durava, y stiguí en dita ciutat fins a 5 de febrer.

B. 48v Diumenje a 7 entraren al port de Barcelona quatre galeras de la religió de Sant Joan. Venian per varar una galera per capitana la qual veraren a 25.

B. 50 Divendres a 19 de janer 1607 vingué nova en Barcelona com lo dia de Nadal prop passat pujant al palacio real de la vila de Madrid lo doctor Alonço Ramires de Prado, del Consell d'Estat de sa magestat, encontrà ab alguns alguazils, alcaydes de corte, que baxavan de donar les bones Pasquas al rey, y hun de dits alcaydes digué al dit doctor que sa magestat manava que's posàs en una carroça que allí hy havia y que'l seguís. Y que dient dit Ramires que's posaria en la sua carroça que era allí, li respongué lo alcalde: *No señor, conviene al servicio de su magestat que se ponga en la mía.* Y que axí se posaren los dos en ella

y posats digué lo alcayde al dit Ramires que's tingués pres per sa magestat y se'l ne aportà pres. Diuen és pres per coetxos y haver-se fet ab sis anys trenta mil ducats de renda, y que ab la flota que's vinguda poch [h]a de Índies a Sevilla, se ha trobat un milió y mitg sens saber de qui és, que lo rey l'a pres com a béns vacants, y que's presum era de dit Ramires y de altres.

B. 51 Dijous a 25 de janer 1607 les quatre galeres de Sant Joan qui eran arribades als 7 en Barcelona, avararen de la Dreçana de Barcelona una galera per capitana de la religió.

Dijous a 25 de janer 1607, dematí envés nou hores, arribà correu de cort al thesorier o collector de la Crusada ab plec per a sol lo dit thesorier, y dix lo dit correu que li havian manat per part del rey que a pena de la vida no prengué plec o carta alguna. Y que a dos jornadas de Madrid lo havian alcançat uns alguazils de cort qui l'havian reconegut per veurer si aportava altres plechs. En fi ab dit plech del thesorier hy havia plec per al virey. Lo qual rebut aquell per mà de dit thesorier encontinent envià cercar a micer Francesch Mijavila, doctor del real Consell civil, per un alguatzir Saló Y trobant-lo fora de casa, camí del monastir de Montesion, que anava ab son cotxe, lo dit alguatzir digué al dit micer Mijavila li tenia que parlar per part de sa excellència. Y dient-li dit micer Mijavila que entràs en lo cotxe y per lo camí anirian parlant, lo alguatzir li digué tenia orde de parlar-li en sa casa, y axí giraren lo cotxo y anaren a casa dit micer Mijavila y com foren a la entrada de sa casa apeats, demanà al alguatzir què era lo que li volia dir. Lo qual li respongué que dalt en la sala o en son estudi le y diria. Y axí pujaren, y com foren dalt lo dit alguatzir li digué que sa excellència ordenava que dit micer Mijavila no isqués de casa fins tingués altre orde de sa excellència y que per so li dexava allí dos portés en guardes de vista. Y dit Mijavila respongué aguardaria lo orde de sa excellència. Poc après tornà lo matex alguatzir ab carroça del virey y digué al dit micer Mijavila que lo virey ordenava se posàs en dita

carroça y li anàs a parlar. Y axí anà ab gran glay seu y de tota sa casa. Quant fou a palacio se tancà lo virey ab ell y li digué tenia cartas de sa magestat ab les quals entenia que don Pedro Franquesa, comte de Vilallonga (onchle maternal de dit micer Mijavila), estava pres per algunes quantitats que devia al patrimoni real, y que sa magestat per ço manava se sequestrassen los béns y diners tenia dit comte en Catalunya, y que per ço lo havia enviat a cercar pera que li digués quins béns hy havia y quins diners y en mans de qui eran. Y diu-se que lo dit Mijavila digué lo que y sabia o ab qui ho podria sa excellència saber, que era ab lo abbat de Ripoll micer T. Pons de Montclar per ser procurador del dit comte.

E encontinent lo dit senyor virey envià cercar lo dit abbat de Ripoll per son secretari. Lo qual lo trobà en Sant Pau que oya lo offici y sermó al costat de don Miquel Aymerich, abbat de Sant Cugat de Vallès; don Pedro Puigmarí, abbat de Amer y de Roses; de Barthomeu de Montagut, abbat de Sant Steve de Banyoles, y de fra T. Gavarrer, abbat de Sant Pere de Besalú y Sant Quirch de Colera. Y jo fii maravella com se n'anava axí al mitg del sermó però après se sabé tot: Que lo virey li demanà lo matex que havia demanat a micer Mijavila. Y dit abbat li denuncià alguns béns en Igualada com a succehint a son germà don Jaime (qui era mort lo dia de Nadal), y tretze mill lliures en poder de dit abbat y quoranta mil al banc de Joan Milsocós y Serinyana, que diuen volia comprar dit comte de Vilalonga lo comtat de Palamós en Catalunya o les baronies té en Rosselló lo convent de la Graça de França. Y també denuncià algunes altres cosetes y papers

B. 51v axí en poder seu com de dit micer Mijavila. Y tot fou sequestrat o emparat e inventariat lo matex dia. Y lo dit alguatzir Saló fou tramès a Igualada per lo matex, ab tal pressa que partí a les quatre de la tarda y no se li donà lloc que fos al soterrar de sa mara que aquell dia era morta. Caygudes del món, que de pobre cavaller jove practicant de notari en Barcelona, se n'anà a cort a servir al secretari Gassol, y havia passat per scrivà de registre,

aprés de manament, après secretari del Consell de València, y a protonotari, y a noble, y a secretari del Consell d'Estat y del rey y de la reyna, y a àbit de Montesa, y a comte, y a no res.

Divendres a 26 per carta de T. Roure, canonje del Sepulcre de la isglésia de Santa Anna de Barcelona, cantor de la capella del rey, se sabé en Barcelona públicament la presa del comte de Vilalonga, don Pedro Franquesa. Y que fou pres per lo comte de Miranda, majordom maior de la casa del rei nostre senyor y President de Castella, la vigília de sant Sebastià après de haver mirat un tornetg en companyia del duc de Lerma en una finestra, y sopat ab lo dit comte de Miranda. Y que en haver-lo pres, lo féu posar en una carroça que la tiravan quatra mulas, y picaren per a Torrijon de Velasco, a 12 lleguas de Madrid, ahont dit comte restà pres. Item se certifica haver preses a la muller de dit comte de Vilalonga, sa nora, filla del conde, de la Coruña y muller de don Martin Valero Franquesa, son fill major y al dit son fill y altre fill y a una filla casada ab don Hierònym Moñós, y tots aportats a una quinta fora Madrid y al dit don Hierònym en casa de un alcalde de cort. Que quatre dies abans de la presa era fugit Vincente Valeriola, secretari de dit comte de Vilalonga. Que dels privats o que tenian cabuda en casa del dit comte havian pres a don Francisco Terça, gentilhome de sa magestat, y a fra Bernat Roig prior que era del Carme de Perpinyà, a fra T. Astor de Sant Francesch y a fra T. Aguirre, frare benet com los de Montserrat, y a un comenador mercenari. Item que havia pres a un portuguès també de Consell d'Estat y a T. Spinola, genovès, y a don Rodrigo Calderón secretari del duc de Lerma.

Són-se fetes vàrias conjeturas sobre la causa d'estas presas. Y si bé la més certa y més honrrosa per dit comte apar se traga del que diré baix a 4 de febrer, totavia per lo que no implica contradicció ans tot pot ser veritat és bé notar-ho. Diu-se que lo duc de Savoia, malcontent del tracte havian tingut lo duc de Lerma y don Pedro Franquesa a sos fills com eran en Espanya, havia donada rahó

al Papa del modo del govern del rey, y que lo Papa auria scrit al rey en sustàntia que miràs per son patrimoni, que si no u feia, per culpa de sos ministres se perdria lo regne. Altres diuen que T., bisbe de [...], que és estat confessor del rey, y fray Hierònym Xaverri (aragonès), general dels Dominicos e vui confessor del rey, y lo comte de Miranda y la reyna havian fet un cos. Altros que ve de la captura que en dies passats se féu del almirant de Aragó. Altros, que lo Xaverri digué al rey que no'l podia absollre si no pagava lo que devia als pobres soldats, puix tenia per fer dàdives als dits duc de Lerma y comte de Vilalonga, y que gastavan son patrimoni *ad libitum*, y que lo rey digué que no aguardava sinó que lo doctor Diego Clavero hagués acabada la visita de Catalunya y tornàs a cort per comanar-li les coses de son patrimoni, y que lo Xiverri li digué que la visita de Catalunya era acabada y Clavero era a València arreconat, y que allí lo visitava a ell lo regent don Joan Sabater, y que ya stava en defenssas, y que lo rey digué que no'n sabia res y se n'anujà molt. Y que s'entenia ser estat tot traça del comte de Vilalonga per venjar-se de Clavero, perquè en la visita de Catalunya havia admesas algunas querelas contra son germà don Jaume Franquesa, balle general de Catalunya. Altres diuen que lo comte de Miranda entrà al rey y de part de tots los Consells dels regnes li digué stavan maravel·lats que havia molts anys que no exia provehida per a dignitats ecclesiasticas ni officis reals ninguna persona de les consultades per los dits Consells, que ells pensavan descarregar ses consciències y se occorien com veien provisions de persones no consultades. Altres diuen que don Alonço Ramires de Campo havia descuberta molta cosa del dit comte de Vilalonga y del duc de Lerma, que lo milió y mitg que no tenia amo, venia a compte dels tres. Que ells provehian en Índia títols de baronias que lo rey no'n sabia res. Altres diuen que lo comte de Vilalonga sens saber-ho lo rey (per tres cents mil ducats) havia feta investidura al duc de Florença del feu dels stats de Sena, sobre los quals entre dit duc y lo comte de Fuentes, governador de Milà, poc temps

fa hi havia aguts alguns fets de armes. E també diuen havia fet un tiro al rey, que tenint precisa necessitat lo rey per las racions de sa casa ho comunicà al dit comte y que ell li donà passada, y dient-li lo rey que cercàs diner a qualsevol interès, lo dit comte se emprà del dit Spinola genovès, qui li prestà sols lo nom, y lo comte forní lo diner y après exhigí y cobrà lo diner y lo interès del rey. En fi, ell és pres y xaquia no falta.

Item dit dia arribà a Barcelona la galera capitana del duc de Savoia. Donà nova que en Vilafranca de Nissa spalman quatre galeras per a passar lo dit duc en Espanya.

- B. 52v Dilluns a 29 vingué nova que en València havian sequestrats los béns y baronies del comte de Vilalonga, y que havian picadas las suas armas barrant-les de les portes de la vila, y que havian trobat vint mil ducats en poder del inquisidor miçer Federich Cornet, deute y procurador del dit comte.

B. 53

FEBRER 1607

Dijous al primer de febrer 1607 se ajuntaren en les tres sales de la Audiència y Consell real en casa del virey sobre que...

Diumenje a 4, per les trones de les isglésies de Barcelona se publicà edicte del nuncio apostòlich de Espanya, y jo lo oy en la Seu notificant que per part del licenciado T. de Monjos, advocat fiscal patrimonial de sa magestat, li era estat notificat que lo don Pedro Franquesa, comte de Vilalonga, era estat trobat debitor a sa magestat en moltes quantitats, per satisfacció de les quals no abastavan los béns que de dit comte se trobavan, y axí a pena de excomunicació major *lata sententia* amonestava a tots los qui tinguessen o sabessen béns sitis o mobles, rendes o drets, diners prestats o deposats de dit comte, dels quals se pogués pagar lo rey, ho publicassen dins nou dies, passats

- B. 53v los quals se passaria a *aggravatio*, *regravatio* y psalm de

maledictio en la forma per la isglésia acostumada. Aterra molt a la gent.

Item dit dia arribà correu de cort en la matinada, qui aportà lo dit breu del nuncio y nova com en Madrid havian pres al comte de Niebla, gendre del duc de Lerma.

Dimarts a 6 en la sala real de Barcelona los pares inquisidors feren acte de inquisició, ahont tragueren a penitència y condemnaren a cremar dos hòmens napolitans per lo nephando pecat de sodomia. (Prengueren-los en unas tartanas francesas.) Aprés de condemnats los aportaren al canyet y allí los donaren garrot y quasi semi vivos los cremaren y ab ells una stàtua. Y un hermità de Santa Magdalena de Montserrat anomenat fra Antoni, de nació portuguès, lo qual havia molts anys viscut en Barcelona servint les Elisabets, aprés les Repenedides y aprés les Descalças, ya suspecte de sodomita. Per la qual suspició lo havia llançat de son archabisbat don Antoni Agustí y era estat restituit per intercessió de la duquessa de Cardona, patrona de la capella de la Magdalena, que lo dit fra Antoni avia molt embellida y ornada. *Tandem* los pares inquisidors l'an fet cremar per sodomita. Déu nos quart de tentacions.

B. 56v

MARTS 1607

Dijous al primer de marts 1607. Estos primers dies de marts arribà en Barcelona un secretari del rey anomenat T. Vilanova lo qual féu inquisició y rebia informatió de les coses de don Pedro Franquesa, comte de Vilallonga. No's sab sobre què ab tant secret s'és aportat. Feia de fiscal micer Cisterer, de Leyda, lo qual diuen se trobà en cort y prometé al rey provar molta cosa, obligant-se *ad penam Talionis*. Vide a 15 de abril.

B. 58

Dimarts a 13 se comensà a sentir per tota Catalunya un grandíssim calor tal qual si fóssem en mig de juliol, corrent uns vents molt calents que aparexia exir de un forn de teula. Tota la terra se cubrí de una espessa y

condençada calígine que feia perdrer lo resplandor del sol. Lo qual al ponre's aparexia tot encès vermell com flama de foc y ab tant poch resplandor que hora y mija ans de pondre's se dexava mirar. A la matinada, axí com de hivern no pot romprer les bromes, ara no podia passar sos raig per aquella calígine que li stava devant y lo offegava. Ha durat tot lo quart de la luna estant en aquest dia al ple. Y és estat cosa no may vista per los que vui viuen.

.. B. 60v

ABRIL 1607

- B. 62 Diumenje a 15 en la Seu de Barcelona predicant lo doctor Ran, capellà aragonès natural de Balbastro, cathedràtich en la Universitat de Barcelona, essent lo sant dia de Pasqua, predicant de les nafres de Christo digué que la nafra del costat no fench obra de redemció sinó de redemptor. Ha exit de aquí gran qüestió entre los theòlechs, y lo doctor Honofre Menescal, barcelonès, ha fets uns discursos contra la dita opinió. Lo bisbe per vedar controvèrcias ha feta aprençió dels llibres. Y lo doctor Menescal ha recorregut al tribunal del Sant Offici de Cathalunya. Vejas a 29 de agost 1610.

Aquestos dies mijant abril se comença a descobrir la causa de la venguda del secretari Vilanova de cort a Barcelona per los fets de Franquesa, en companyia de micer Cisterer de Leyda, com diguí al 1 de marts. Y fou que lo Cisterer estant en cort per negocis y com a advocat del Capítol de Leyda, induït del diable, inventà un cas indigne de home de lletras de nostra invidiosa nació y fou que, vist lo que passava de Franquesa, volent-lo prostrar del tot y infamar sa nació, se n'anà devant del rey y li digué que ell se era trobat en Barcelona tractar ab don Jaime Franquesa, balle general de Catalunya, germà del secretari don Pedro Franquesa, cònte de Vilalonga, y tractant tenir molta amistat ab ell. Y que axí un dia lo don Pedro lo envià a cercar a sa posada y ell anà en casa de dit don Jaime y dit don Jaime lo entrà en un retret, y estant

los dos a ssoles li digué: «Micer Cisterer, puch-me fiar de vós?» Y que ell li respongué que sí. Que lo dit don Jaime li digué: «Mirau si puc fiar de vós y estar segur del secret que us encomanaré, jo us promet que mon germà lo comte vos fara home per tota vostra vida.» Y que ell se li offerí guardar lo secret y fer quant li diria. Y que axí lo don Jaime li digué no volia més d'ell sinó que li aportàs un plec de cartes al duc de Florença. Y que ell (dit Cisterer) li prometé aportar-les. Que don Jaime li digué que puix se determinava se n'anàs a sa posada y se posàs a punt, que ell li tindria barca a punt per viatge y li enviaria a sa posada pòliças y despaix per un criat, que no tingués cuidado de més. Y que axí a la matinada del dia següent, estant ell en sa posada, sentí li tiravan una pedra a la finestra de la cambra y ell se llevà y véu que era un criat del dit don Jaime qui li aportava lo despaig, y ell baxà y lo rebé y lo altre li digué se n'anàs a mar que ya trobaria la barca qui l'esperava. Y que com lo criat de don Jaime se'n fou anat ell pensà era bé confessar-se abans de fer per mar viatge tant llarch. Y axí se n'anà a Sant Francesch de Barcelona y's confessà ab fray T. Astor. Que estant-se confessant se li remordí la consciència del despaitx que aportava per al duc de Florença, com està encontrat ab sa magestat per les coses de Lombardia y per ser cunyat del rey de França, y com a ell se li era encomanat ab tantas veras y ab tantas promesas no fos cosa en perjudici de sa magestat contra la corona real. Y que tenint aquell escrúpol ho digué al confessor. Y que aquell li digué que si estava ab aquex escrúpol obrís las cartas y miràs lo que deian. Y que de fet devant dit fra Astor son confessor ell les havia ubertes y llegides, y havian trobat eran de don Pedro Franquesa, comte de Vilalonga, per als de Florença y França, concertant matar ab metzines en un dia a sa magestat y a la senyora reyna. Y que vist assò lo confessor li digué tenia obligació d'excar lo viatge y descubrir-ho a sa magestat. Y que per ço era vingut a cort y per entreteniment o ajuda de costa se havia procurat lo negoci del Capítol de Leyda. Y que aquí era també lo

fra Astor, ab qui sa magestat podia saber la veritat. Diu-se que lo rey li féu poca demostració de agraïment ni sustancial resposta, sinó que *Miraria sobre de ello*. Instà lo Cisterer la resposta, y lo rey li digué si u provaria ell axò que deia, y lo Cisterer respongué que sí. Altre dia li digué lo rey que's firmàs a pena de Talió, y lo Cisterer ho féu. Y luego lo rey manà pendrer y capturar lo frare Astor, com diguí a 26 de janer, y també al dit micer Cisterer en esta forma, que tenint guardas de vista se li manà venir en Catalunya en companyia del secretari Vilanova a rebre los testimonis y informacions que volrria. Y axí diuen ne donà alguns per provar com li envià don Jaime lo sobredit plech y lo estar a punt la barca y algunas altras cosas. Y finalment tornant-se'n, ya estant en Leyda produí un testimoni que era un correu de a peu de qui diuen que lo Cisterer feia lo major cabal, lo qual negà quant li demanaren y digué que ni conexia al micer Cisterer. Acararen-los als dos y lo correu pèrseverà en la negativa. Y diuen que lo Vilanova se n'espantà molt. Y per provar si lo correu tenia culpa o no, feu un ardit que ab sol sacrament y homenatge lo arrestà per Leyda fent compte que si era culpable fugiria y si no, en obehir se mostraria sa innocència. Y de fet no sols lo correu no's mogué però provà negativa coartada, y cada dia anava ell matex sollicitant al Vilanova lo manàs despedir. Vist assò, lo Vilanova apretà al Cisterer (a qui may havia dexat sol *etiam* dormint ab sa muller) y li posà cadena y ab un cotxe se'l ne tornà a cort. Lo que de aquí succehí se dirà baix en maig.

B. 65

MAIG 1607

Dimarts lo primer dia de maig 1607 en poder de Pere Vesi, notari públich de la vila de Castelló, firmí cartes per segones núpsies ab la senyora Salvadora, donzella, filla de micer Miquel Montserrat Vanover y de la senyora Salvadora, muller sua, defunchs. Aportà'm en dot lo cortal

Vanover, li havia legat son para en son testament e generalment tots sos béns.

Dimechres a 20 de maig 1607, en lo altar major de la parrochial de Santa Maria de la vila de Castelló, me esposí y oy missa ab la senyora Salvadora Vanover, donzella, segona muller mia. *Ut superius* al primer del corrent.

- B. 68v En aquestos tres o quatre mesos presedents se ha sentida gran fam per tota Catalunya. En Castelló de Empúries valgué lo blat a tres ducats la quartera. En Empúries, Figueres, Banyoles y Gerona, a les places, a 4 lliures. Y molta gent de montanya ab ses criatures se'n baxaren a la plana.

En Barcelona, malalties grans, y moria tanta gent que temian no fos pesta, segons exian pigas y morian prest.

B. 69

JUNY 1607

Dilluns a 4 de juny 1607, segon dia de Pasca del Sperit sant, arribaren al port de Roses catorse galeras, les tretze de Gènova, ab lo duc de Tuci Carlos de Òria, y la capitana de Savoia. Vénen de llevant y passen a Barcelona y de aquí al ponent.

- B. 72 Dimarts a 26 me prengué tarçana. Tinguí sols dos cessions.

- B. 72v Dissapte a 30.

Remedian-se les malalties de Barcelona.

Les fams se remedian ab algunas batudas, que enguany lo segar és estat molt primerench.

JULIOL 1607

- B. 73 Dimarts a 3 de juliol 1607, de matí se benehí en Barcelona la galera capitana de l'esquadra de Catalunya ordenada per la cort de 1599, acudint a la Dreçana los diputats ab molta música y bullícia y fet un altar a la popa digué

en ella la missa lo diputat ecclesiàstich micer Pere Pau Cassador, canonje de Barcelona.

Dit dia après dinar ab son estandart real arborat y banderas en las rambadas, fou avarada la galera capitana de la esquadra de Catalunya per la capitana de Savoia ab molta música dels savoians y dels de la terra y ab molts tirs de artilleria. Y las donas de la Ribera, benaventurada qui podia tocar la corda per tirar-la a la mar. Estavan al port les galeras de Espanya y per no honrrar-la se alçaren y se n'anaren dellà del cap del riu. *Vide* a 16 de setembre y a 11 y 15 juliol 1608, que vararen les altres dos.

B. 74v Dissapte a 14 vingué nova a la vila de Castelló de Empúries que lo real Consell havia tatxat sinc mil lliures cada any de plat a dona Joana de Aragó duquessa de Cardona y Sogorb, comptessa de Empúries, ya caduca y lo demés consignat als acreadors. Làstima veurer per mals ministres de sa casa a tall misèria una senyora rebesneta del rey don Ferrando primer, besneta del infant don Henrich, mestre de Santiago, comte de Empúries, néta de don Henric lo infant de Fortuna, duc de Sogorb e filla de don Alonço, duc de Sogorb y de Cardona. Lo virey *de potèntia* ho ha abolit y no ha volgut se'n parlàs més.

B. 75 Dijous a 19 mossèn T. Vidalet, prevere, beneficiat en Santa Maria de Castelló, vingué de Barcelona y digué que y havia nova de Castella que algun religiós dels qui's diuen pares de la Companyia de Jesús que equivocadament en Espanya diuen Theatinos, havia tinguda part carnal ab alguna filla de confeció, y confessant-se ella ab algun altre li avia dit aquell quant grave pecat era, y que ella solicitada del religiós jesuhita mecho digué no podia consentir ab ell per quant lo altre confessor li avia dit era pecat. Y que lo mecho o fornicari li digué: «Bon remey perquè no sia pecat contractem vós y jo matrimoni spiritual, que com vós haveu donat lo cos a vostron marit me doneu a mi la voluntat y lo esperit, y axí sereu ma muller spiritual y vindreu a oyr una missa en la qual jo sumiré la meitat de la hòstia y us daré la altra meitat, y fet axí lo matrimoni no serà pecat.» Y que seduida axí la pobre dona

tingué algunas vegadas part ab ella. Y que ara sabut assò per colorar la maldat de aquell mal religiós, los Theatinos o pares de la Companyia de Jesús en unas conclusions havian treta una positió que *habita revelatione poterat contrahi tale matrimonium spirituale*. Fonch lo principal autor de aquesta vellacaria y mala opinió lo pare T. Mena. *Horribile dictum*. Ya'ls han prohibida la opinió de confessions per cartas, ya la de la necessitat del estat perfet per entrar en la glòria, pretenent no basta estar en gràcia sinó en què lo estat de perfectió és necessari. Ya's vantilla lo que pretenen dels auxilis particulars que no són necessaris los efficaces, sinó que bastan los suficientes y que axí se *potest homo sucitari ad bonum* sens auxili de Déu contra lo que Christo digué *sine me nihil potestis facere*. Vide a 16 de janer 1609. Contra los quals van los Dominicos y ara ab esta los Franciscos. Déu per sa misericòrdia nos guarde de novedats. Y lo Papa los ha abolida esta opinió de dits matrimonis. Aprés és exida una obra del pare T. Salas, català, qui estava en lo Collegi de Bellem en Barcelona. Scrivint sobre la *prima secundae* de sant Thomàs tractant del matrimoni, ha proposada una qüestió: *An matrimonia spiritualia facta extante prohibitione teneant*. Y havent conclòs que *facta tenent*. Los inquisidors recollits los volums de dita hobra han fet posar un emplastre o borrar tota la dita qüestió perquè apareixia error *novissimus peior priore*, que és assaverar que no obstant la prohibició de la isglésia se poden fer y valen los dits matrimonis si's fan. Vejas baix a 30 de novembre 1608.

B. 77

AGOST 1607

Dimechres lo primer dia de agost 1607 rebí en Castelló carta de la senyora Petronilla Roig, ma sogre, avisant-me com en la mia casa del carrer dels Banys Nous en Barcelona se havia sentit alguns dies remor. Y aprés en la cambreta furtada que és sobre la cuina havia aparegut dos

vegades la ànima de la senyora Elisabet Pujadas, marama, ab àbit de víuda, a una dona de soldada de la senyora Mir, viuda de micer Mir de la Audiència, la qual dona se diu madó Mariana, que stava pentinant lli. Y la primera vegada la sentí gemegar y li demanà què volia, que li parlàs, y la ànima li respongué: «No puc, Marianna», y que li desaparegué en forma de una coloma. Y tornant lo dissapte següent li digué que estava en purgatori per quant faltant-li una camisa la havia feta pagar a un fadrí moço de casa y après la trobà y no'n féu satisfacció. Y que li fessen dir certes misses en lo altar de Sant Gregori de Santa Catherina de Barcelona, y li dejunassen los 3 diumenjes de sant Domingo. Y que la ànima de sa nora y muller mia, la senyora Elisabet Pujadas, estava en purgatori per algun vot no cumplit. *Vide infra* 10 de setembre.

- B. 78v Dimarts a 14 en Barcelona no's trobà oli per diners, que sta tot en mans de agaballadors, tant que Rafel Antich, mercader al carrer de Montcada, diuen ne tenia 16 mil cortans, y no'n volgué vendre per la llàntia de Nostra Senyora, y digué que no'n tenia ni per ell ni per a Nostra Senyora, y axí succehí lo que lo endemà esta scrit.

Dimechres a 15 de agost, dia de Nostra Senyora, plogué tot lo dia en Castelló de Empúries y la professó se dexà per al diumenje.

En Barcelona hi hagué gran diluvi de aigua y no passà de Martorell al castell de Montcada. Rompé les portes als portals del Àngel y Jonqueras, lo Pla d'en Lull se pensà tot negar. Corrian per tota ciutat sachs de blat sobre la aigua. Molts animals perquè no's negassen en los stables foren pujats alt en les cases. Corregué grandíssim oli per tota ciutat, que la aygua lo tragué de ahont los agaballadors lo tenian amagat. Y al Pla d'en Lull se trobà en alguns pous pujar oli per aigua.

B. 81

SETEMBRE 1607

B. 82

Dilluns a 10 rebí carta de Barcelona, que fet per la ànima

B. 82v Dissapte a 15 de setembre la senyora reyna dona Margarita parí un fill en la vila de Madrid.

B. 84v Dissapte a 29 de setembre 1607 se descobrí en lo cel una cometa *◀ ab esta figura. No era mayor en lo cos de ella que una de las stelas del Carro, y la cua no era molt gran, ni lo resplandor d'ella tampoc. Si bé fent lluna (com la feya) era causa no resplandís tant. Anava bax la última stella de la cua del Carro y mirava al ponent, y la cua vers levant. Veü-se encara alguns dies après si bé ab treball per lo claror de la lluna. Y après deu o dotze dies, que ya feia fosca, se descobrí millor. Anava sintillant y aparexia que lo seu claror se extingua o enfosquia y après tornava a rutillar o lluir com si se ensenia. Y axí nava sempre cambiant y's desvià molt de la cua del Carro y ya no tant al ponent.

B. 84v OCTUBRE 1607

53

està dit. És error que no fou esquarterat sinó en marts de 1608, dissapte a 15, trobant-me jo en Barcelona.

B. 88v

NOVEMBRE 1607

B. 92v

DESEMBRE 1607

B. 94 Dimechres a 12 de dezembre 1607 vigília de santa Lúcia en la isglésia parrochial de Sant Pere de la vila de Figueres, bisbat de Gerona, lo senyor don Honofre Reart bisbe de Helna y elet per a Vich prestà la obediència a la Sede apostòlica en mà y poder del senyor don Francisco Arévalo de Suazo, bisbe de Gerona, legat per est acte de la Sede apostòlica.

B. 95 Divendres a 21, dia de sant Thomàs, y tota aquesta semmana ha fets per tota Catalunya y en aquest dia navà y après se gebrà y féu grandíssims vents, y judicà tothom que del any 1501 fins assí no havia fets tant grossos frets, perquè molts rius menors s'és gelada [l'aigua] y la Muga, riu que grava al mar, s'és passat estos dies gelat en moltes parts, particularment en la vila de Castelló de Empúries als passos del pont vell y al nou.

B. 95v Aquest hyvern las ayguas dels rius y fonts, contra sa naturalesa són anadas tant baxas, que molts se són axugats com si fóssem d'estiu. Los caudalosos se podian passar y vadear, y los menors aportavan tant poca aigua com aportan comunament las petitas riberas, cosa mai vista per los nats.